

A nagytótlaki körtemplom

2009 június 13. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Tótlak kisközség Vas vármegye muraszombati járásában 742 lakossal. Templomában XIV. sz.-beli falfestmény – enynyi áll a mindentudó Pallas Nagy Lexikona 16. kötetének szócikkében. A megjelenése óta lepergett 105 esztendő alatt a muraszombati járás – Magyarországtól 1920-ban elszakítván – először a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz tartozott, majd az Anschluss által a Német Birodalomhoz kapcsolták, a háború után megint jugoszláv országrész lett, 1990 óta a Szlovén Köztársasághoz tartozó terület. Az időközben Nagytótlakra „növekedett” falu lélekszáma nem gyarapodott, és magyarok már régen nem lakják. Mostani neve: Selo.

Az ország déli végén, az országhatáron talán három kilométerrel túl – a hazai Velemér községgel éppen szemközt – fekvő szerves település nevezetessége a lexikonban említett épület: a festői szubalpesi tájban csodás meglepetésként bukkan elő az erdő szélén álló kerek templom. A XIII. században Magyarországon épült rotundák viszonylag népes családjának tagja, ezen belül a Dunántúlra jellemző emlékcsoport egyik legszebb példánya. Szokatlanul nagy átmérőjű hajójának keleti oldalához enyhén patkóíves szentélyapszis kapcsolódik, bejárata délre nyílik. Téglából épült, csupán a lábátát rakták egyforma, faragott kövekből. A hengeres homlokzatot függőleges irányú, szabályos ritmusú falsávok, úgynevezett lizénák tagolják, a koronapárkány alatt ívmintás vakárkád sor fut végig. A középtér belső palástját egészen a kupola magasságáig falfestmények díszítik, amelyek legkevesebb három középkori ciklusban készültek. Csupán töredékesen maradt meg a román stílusú Királyok imádása freskó (1300 körül); a boltozat gótikus Szentháromság-ábrázolása, a világbíró Krisztus jelenete és a Passió-sorozat a XIV. század közepén keletkezett; az 1300-as évek végén vagy a következő évszázad elején készültek az oldalfalon látható, Szent Ilonát, Szent Istvánt és Szent Bertalant ábrázoló falképek. Utóbbiak stílusjegyeik alapján talán a XIV. század utolsó éveiben a környéken (Veleméren, Mártonhelyen, Bántornyán) dolgozó Aquila János mester műhelyében tanult festő keze munkái lehetnek.

A XIII. századi körtemplomok dunántúli csoportjának említett rokonságából a Zala megyei Kallósd rotundája áll legközelebb a nagytótlakihoz. A sorozatunkban bemutatott (2001. július 14.) emlékek alaprajzának és méreteinek, valamint díszítőelemeinek hasonlósága aligha lehet pusztán véletlen. Egyforma téglából épültek, hasonló lizénákkal, középtérük falába lapos ülések mélyednek. Még védőszentjük – Szent Miklós püspök – is azonos. Egy harmadik, közeli rokon emlékek a szintén zalai Bagod mellett, a középkori Vitenyéd-szentpál falurészen található. A legutóbbi ideig csak romjaiban megmaradt Árpád-kori kerek templomot alaprajza és több formai hasonlósága, valamint keletkezési ideje illeszti a tótlaki és a kallósd mellé. (A rom tavaly októberre befejeződött renoválása, pontosabban „újja”-építése az eredeti román kori részleteket teljesen eltüntette.)

A Nagytótlakon szerencsésen épen maradt – az 1980-as években gondosan helyreállított – jó hétszázötven esztendő óta körtemplom az egykori Magyarország legnyugatibb ilyen jellegű emléke. Az elmúlt száz év egyik legpusztítóbb történelmi vihara, ha csak egy kicsivel is, de azért az országhatárunkon kívülre sodorta.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló
